

LA ESQUELLA

DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LITERARI.
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ESPANYA
y 10 centaus paper en l' isla de Cuba.
NUMEROS ATRASSATS 4 CUARTOS.

<p>ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, 20 BARCELONA.</p>	<p>PREU DE SUSCRIPCIÓ Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya 8 rals. Cuba y Puerto-Rico, 16.—Estranger, 18</p>
---	--

L' ACTRIS SARAH BERNHARDT, EN TRAJE DE TALLER.

SARAH BERNHARDT.

L' historia de un artista dramàtic ha de ser molt curta ó molt llarga.

Hi ha còmichs que ab tot y valer molt, no surten del país que 'ls ha vist neixre á la llum de la vida y á la vida del art. Gèneros nacionals que no 's destinan á l' exportació, son molt coneguts y apreciats en la seva terra: quan moren se 'ls plora... despres se 'ls olvida.

Pero n' hi ha d' altres qu' están destinats á recore 'l mon, assurtint tots los mercats y acomodantse á tots los gustos. Parlan una llengua estrangera, per la majoria del públich desconeguda; pero es tal la perfecció del seu art, que ab l' accent, ab la véu, ab la mimica, ab l' expressió, no solzament se fan entendre, sino que cautivan, avassallan, entussiasman.

Si entre aquest número d' artistes privilegiats, que professant la divina religió del art, com los apòstols de Jesucrist se fan entendre de tots los pobles, no hi incluissem á Sarah Bernhardt, sortirian á desmentirnos Inglaterra, Bèlgica, Dinamarca, Austria, Russia, Italia, 'ls Estats Units, Portugal, y en fi, totas las nacions qu' en ménos de un any y mitj han omplert d' aplausos y de pessetas á aquesta celebritat de l' escena contemporànea.

Y ja que avuy la tenim á Barcelona, aprofitém l' ocasió de dir alguna cosa sobre la seva historia, que artista de mèrit y dona d' historia es la eminent artista francesa.

Generalment no se sab d' hont es filla. No consta en cap de las sevas biografias. Sarah Bernhardt ha prés lo mon per teatro y sembla que no vol empetitir la seva gloria circumscribintla á la població que l' ha vista neixre.

Es d' origen jueva; pero convertida al catolicisme. Pero no 'n fassan cas de las ideas religioses de la Bernhardt: quan ha tractat de casarse se 'n ha anat á Lóndres y ho ha arreglat pèl sistema protestant.

Aixis, lastantlas totas, potser sabrá en quina religió fan més bons tractes.

Vá passar la seva infancia de colegiala en lo convent de Grandchamp (Versalles). Se sab que s' aplicava molt, y que las monjas encarregadas de la seva educació estavan assombradas del seu talent y del seu caràcter.

—Será una santa ó bè una pedra d' escàndol, deyan. Quan acabá la seva educació, volia ser monja.

Sa mare tingué un disgust molt fort, al saber la resolució de la seva filla.

—No s' alligixí, mare mèva, digué Sarah: si vosté vol no seré monja; pero seré còmica.

De extrem á extrem.

Aixó sols pinta 'l seu caràcter.

Y sigué còmica.

gon acte, realsat per un raig de lluna que hi desempenya un paper molt important. Lo traïdor vá á matar á un noy que está dormit al llit.

—Mata, mata! diu lo compte desde l' escena.
Y s' tira una cortina, y s' veu que 'l llit está vuit. Hi ha un mort; pero aquest no es l' innocent criatura, sino 'l traïdor: qui l' ha assassinat es Huch l' almogàvar, es á dir, en Fontova, lo personatge providencial de tots los dramas de 'n Soler, sense que de moment ningú sàpiga ni s' expliqui per hont dimoni ha pogut penetrar en aquell quarto. Aquí está 'l mérit.

¿Y la criatura? ¿qui se l' ha enduta?
¡L' escamoteig de una criatura!... Vaja que ni en Canonge es capás de ferho!

Aixó y la torre ahont viu l' almogàvar, ab lo seu doble joch de portas, obligarán á l' empresa de Romea, á repartir entre 'l públich un plano topogràfich del castell, per major inteligencia del drama.

¡Pobre teatro catalá, que vius d' aquestas tonterias! Deixem de citar un gran número de anomalias per l' istil que allargarian inútilment aquesta revista.

Lo drama, ab la mateixa acció y ab las mateixas escenas, despullat de la forma poética y altisonant que revesteix, y empleant lo catalá que are 's parla, es á dir lo llenguatge que brilla en lo *Cantado* y *Lo castell dels dragons*, seria tal vegada la millor gatada de l' autor de *L' Esquella de la Torratxa*.

Si 'l Sr. Molas, com de costum, vol ferne la parodia, ja t'è tela tallada.

De l' execució no 'n dirém res.
Y consti que no 'n dihém res per caritat. La major part dels actors que hi contribuheixen, ab la manera com cantan los versos, demostran que han esgarrat la carrera. Haurian de ser actors lirichs.

L' exit bó en lo primer acte y al final del segon... la mar de aplausos.
¡Pitjor pèl públich que 's deixa ensarronar de una manera tant llastimosa!

N. N. N.

DOLORA.

¿No sents la tristor que causa veure 'l sol á la vesprada tras rogenca nuvolada ocultarse ab tota pausa?
¿No sents la melancolla naixer de sopte en ton pit, quan la tenebrosa nit substitueix al bell dia?
¿No calculas la tristor de la afligida aucelleta, quan de la tendra branqueta l' hi han furtat lo seu tresor?
¿Del cementiri la créu, gran tristesa no t' inspira?
¿No vol ton cor quan la mira, aixecar un préch á Dèu?
Donchs si comprens la tristor que 'l sol, la nit, l' aucelleta y la mística creuheta inspiran dintre ton cor, creu que jo ab motiu sobrat estich d' ira, quasi cego, porque... ¡apenas estossogo ja 'm dius que estich costipatl!

R. ROIG Y SEVILLÁ.

MONEDA DE L' HISTORIA.

ANÉCDOTAS D' HOMES CÉLEBRES.

En la present senmana ¿perqué no hém de consagrar aquesta secció á Sarah Bernhardt?

Volen que 'ls ne conti una de célebre?
La frasse pertany á Alejandro Dumas, fill, y 's refereix á la magror de la célebre actrís, sobre lo qual se n' han ditas tantas.

En l' exposició de 1879 hi figurava 'l retrato de la Bernhardt. Estava vestida de blanch y als péus hi tenia un gran gos de Terranova.

Dumas al veure 'l retrato exclamá:
—¡Vaya un assumpto més extravagant!
Sos amichs se 'l miraren ab estranyesa.
—Si, continuá. ¡Un gos de Terranova guardant un ós!

De la seva anada á América se 'n contan molts.
Al mateix temps qu' ella, recorria aquel teatro lo gran actor italiá Salvini, y com que 'ls yankees no miran prim, permetian que Salvini representés ab una companyia americana, ab la circunstancia de qu' ell ho feya en italiá y 'ls demés actors en inglés.
Un dia se 'ls vá ocorre proposar á la Bernhardt que treballés ab en Salvini y ab la citada companyia americana: ella en frances, en Salvini en italiá y la companyia en inglés.

—Creguin que farà molt efecte una tragedia poliglota.
—Si, diguè la Bernhardt, sobre tot si 's representa ab lo titol de *La torre de Babel*.

Una carta de Sarah Bernhardt.
Se trobava als Estats Units. Los puritans se 'n apartavan, los predicadors feyan sermons en contra d' ella. L' hi succehia ab los pastors protestants, lo mateix que á la *Campana de Gracia* ab los capellans católichs.

Alguns la compravan ab la *bestia del apocalipsis*. Altres parlant de la seva perversitat de costums l' hi atribuïan déu ó dotze fills més ó menos naturals.
¡Que volen ferho! Aquella gent es aixís.

La veritat es que Sarah Bernhardt ne té un de fill, y en defensa d' ell vá escriure y publicar en los periódichs la següent carta:

«Molt Sr. meu:—Acabo de rebre 'l periódich en lo qual hi he llegit lo desleal sermó del Reverent X... y la vostra enérgica defensa.

«Més conmoguda 'm sento per la defensa, que ferida per l' insult.

«Crech ab tota l' ánima que 'l vici més cobart de tots los vicis es l' hipocresia.

«Tinch un fill, y l' estimo. Las pedras que pugan tirarse'm al passar pèl carrer, no tocarán, no, 'l seu tendre cap; jo 'l duré á bon fi, perque es mon deber.

«Ja sé que si l' hagués ofegat ó tirat al carrer, quan vá neixe, estaria en paus ab la societat; pero ¡qué voleu ferhi si soch tant original! Vaig preferir quedar en paus ab Dèu y ab la meva conciencia.

SARAH BERNHARDT.

ESQUELLOTS.

Un retrato de Sarah Bernhardt, com á fisich:

«Té la cara llarga, lo pit estéril, las gallas enfonzadas, los brassos angulosos: l' hi tapan lo front los risos, negres un dia com assabatxe y avuy rossos com los de las damas venecianas: sos llabis de finissims perfils, ressaltan tenyits de carmí sobre l' esgroguehiment mortal de las sevas gallas, cubertas de més á més de polvos de arrós. Sos ulls no son grossos y de un color indefinible... Se semblan devegadas als de una gata iluminats per un raig de sol. Tant aviat escampan vius fulgors en los moments de passió, com semblan grisos lo mateix que 'l plom y frets com l' acer».

Aquest retrato no l' hém fet nosaltres.
Pertany á Mariano de la Cavia, redactor del *Liberal*. Vostés dirán si se l' hi sembla.

Un xiste de un periódich francés de algun temps endarrera, quan no 's parlava més que de lo prima qu' estava la Sarah Bernhardt.

«Ahir tothom que vá assistir al teatro, vá creure 's que la Bernhardt estava en estat interessant. Tal era 'l cambi de lineas que 's notava en la seva figura.

«Afortunadament l' impressari vá tranquilisar á tothom.

—«Sosséguinse, vá dir; es que avants de venir al teatro, ha prés una pildora».

A Madrid, durant l' acte primer de *La Dama de las Camelias*, lo públich semblava més un conjunt de adversaris que una reunió de admiradors.

Tothom tussia y estornudava.
—¿Qué tal que 'us sembla 'l públich de Madrid? Ván preguntarli.

Sarah vá respondre:
—Un públich que necessita pendre pastillas.

Després van cessar los estornuts y la tos.
Al calor del geni, tots los costipats se havían resolt en un benestar incomparable.

Ni las pastillas del doctor Andréu fan un efecte més segur.

—La Bernhardt es una estrella del art.
—Si, una estrella ab qua.
—¿Perqué ho dius?
—Perque viatja de un puesto al altre; y per la qua... del seus vestits.

Diumenje la célebre Spelterini, havia anunciat que passaria la corda en la Plassa de Toros. Va ploure y lingüé que suspendre 's la funció.

Item més: vá anunciar que passaria un home carregat á las espatllas.
Desseguít vá trobar dos fulanos que ván oferirseli.
Un amich meu casat, deya:
—¿Qui sab si 'm passaria á la sogra!

Nous xoques entre 'ls carruatjes Ripert y la Tranvia de Gracia.

Dias endarrera, davant de la Porta del Angel, era tal l' entusiasme batallador del cotxe de la tranvia, que fins vá descarrillar, per poder donar una bona patcada al cotxe Ripert.

Resultat: un tros de cotxe esclafat, bastants sustos y una nena contusa.

Jo ja ho veig: fins are l' autoritat no ha prés aquellas midas enérgicas que deuria pendre, y naturalment: Los conductors defensen l' honor del *cuerpo*. A expensas del *cuerpo* dels transeunts.

Ja s' ha votat en lo Congrés lo tractat de Comers ab Fransa.

Los libre-cambistas ván adelantant pas á pas. Aviat las fábricas que se 'is hi oposavan cauran fetas un pilot de ruinas.

Tant se val qu' estableixin lo libre-cambi de una vegada, y que 'ns permetin importar empleats, diputats y ministros del extranjer.
O tot ó res.

Lo bisbe Urquinaona se 'n vá á Madrid á l' objecte de pendre assiento en lo Senat y votar contra 'l tractat de comers.

Don Joseph Maria se l' hi agraxeix l' interes. Encare que als capellans los hi convé més que á ningú que no 's fassa un tractat que no tendeix sino á exportar vi y á encarrirlo.

Si tant fós lo vi que s' arribés á exportar, ja se sab: s' encarririan las missas.
Y de segur que no se 'n dirian tantas.

Y á propósit:
¿Vol escoltar un consell, don Joseph Maria?
Voti contra 'l tractat; pero no pronuncihí cap discurs, ni llegeixi cap pastoral.
Sobre tot no s' entusiasmi.
Un no bèn donat, y gira qua á Barcelona.

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

Quan alegre y joganera damunt branca *hu-dos* se posa y entre *quart dos* amorosa reñla la cadenera:
Quan tres de terra extranjerá la guatlla y canta 'l pardal; quan los camps en general cuberts de flors olorejan, y 'ls prats y 'ls monts tots verdejan, es que som á la total.

UN TAPÉ Y F. DE T.

GEROGLÍFICH.

LA
PA
CÍ
CIA
tot
I
K N
SA

JAUME PANSAS.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

1. XARADA 1.ª—*Se-re-no*.
2. Id. 2.ª—*Ve-lós*.
3. MUDANSA.—*Mallas-Millas-Mollas-Mullas*
4. LOGOGRIFO.—*Marcelino*.
5. CONVERSA.—*Rosalía*.
6. QUADRAT. R O M A
O R A N
M A R E
A N E C H
7. TRENCA-CLOSCAS.—*Montmeló*.
8. GEROGLÍFICH.—*Qui s' enfada s' desenfada*.

CELEBRITATS DRAMÀTIQUES.

No hi ha dubte: en bona lluna
degué neixe. Are es aquí

lo caball de Sant Martí
del gran riu de la fortuna.